

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 17669/2024
19.09.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Марине Милановић, Весне Мاستиловић, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., чији је пуномоћник Марица Радовановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије- Министарство унутрашњих послова- Сектор за ванредне ситуације, коју коју заступа Државно правобранилаштво Републике Србије, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 13095/20 од 22.03.2024. године, у седници већа одржаној 19.09.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 13095/20 од 22.03.2024.године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 13095/20 од 22.03.2024.године и пресуда Првог основног суда у Београду П 6875/18 од 24.01.2020. године, исправљена решењем од 07.07.2020. године, и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење у том делу.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 6875/18 од 24.01.2020. године, исправљеном решењем од 07.07.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и тужена обавезана да му на име накнаде штете исплати 317.520,00 динара са законском затезном каматом од 30.12.2016. године, до исплате, док је одбијен као неоснован захтев за законску затезну камату за период од 14.05.2015. године до 29.12.2016. године. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 72.800,00 динара са законском затезном каматом од дана наступања услова за извршење до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев у делу који се односи на камату на трошкове поступка од дана пресуђења до извршности.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 13095/20 од 22.03.2024. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда, исправљена решењем од 07.07.2020. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је оценио да су у конкретном случају испуњени услови из члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ...10/23, у даљем тексту: ЗПП), за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је из наведених разлога на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању дана 14.05.2015. године, услед елементарне непогоде – града, дошло је до оштећења пољопривредне културе засада малина на територији општине Ивањица, којом приликом тужена није организовала дејствовање противвградне заштите, нису ангажована физичка лица ради испаливања противвградних ракета. Према записнику о прелиминарној процени штете Општине Ивањица, укупна штета од града на пољопривредној култури малина на газдинству тужиоца, на захваћеној површини од 12 ари, износи 90%. На основу решењу Општине Ивањица од 30.12.2016. године, тужиоцу је исплаћен процентуални износ штете од 2% сразмерно процењеној висини штете на засаду малина што је износ од 6.480,00 динара. Укупан износ процењене штете је 324.000,00 динара, тако да је по извршеној исплати дела утврђене штете остало неисплаћено 317.520,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су на основу чланова 4. 8, 132. тачка 7. Закона о ванредним ситуацијама, члана 18. Закона о метеоролошкој и хидролошкој делатности, те чланова 172. и 177. у вези члана 184. Закона о облигационим односима, закључили да је тужена пасивно легитимисана јер је за систем одбране од града био задужен Сектор за ванредне ситуације МУП-а РС, као и да постоји основ одговорности тужене за штету проузроковану у малињаку тужиоца деловањем града јер није испунила обавезу успостављања система противвградне заштите, при чему деловање града као елементарне непогоде не представља вишу силу због које би евентуално била искључена одговорност тужене. Тужбени захтев је усвојен у висини неисплаћеног дела процењене штете са каматом од дана 29.12.2016. године када је утврђена висина штете, док је одбијен захтев за камату од 14.05.2015. године до 29.12.2016. године.

По оцени Врховног суда правилно је становиште нижестепених судава о пасивној легитимацији и одговорности тужене Републике Србије за насталу штету.

Одредбама Закона о министарствима ("Сл. гласник РС" бр.44/14), одређено је да су послови противвградне заштите у надлежности Министарства унутрашњих послова и обављају се преко Сектора за ванредне ситуације. Иако сезона одбране од града у Републици Србији почиње 15. априла, а завршава се 15. октобра, орган тужене је

14.05.2015. године, у условима постојања градоносних облака и опасности од града, пропустио да стрелцима нареди да дејствују у циљу заштите материјалних добара становника Општине Ивањица, због чега одговара за штету која је тужиоцу овом приликом нанета. При том, појава градоносних облака се, у метеоролошком смислу, може предвидети и предузимањем одговарајућих мера штета у претежном делу спречити, због чега, супротно наводима ревизије, град не представља вишу силу да би тужена, у смислу члану 177. ЗОО, била ослобођена од одговорности.

Неосновано се ревизијом истиче да нису испуњени услови из Закона о ванредним ситуацијама, за постојање одговорности тужене.

Наиме, у смислу члана 8. став 1. тачка 3. Закона о ванредним ситуацијама ("Сл. гласник РС" бр.111/09, 92/11 и 93/12), град представља елементарну непогоду, а у складу са одредбом члана 4. став 1. тачка 1. закона, субјекти заштите су и државни органи. Одредбом члана 5. тачком а) закона утврђено је начело права на заштиту, којим је утврђено да свако има право на заштиту од несрећа и катастрофа проузрокованих елементарним непогодама, а тачком г) истог члана и начело превентивне заштите, по коме органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе и друга правна лица, приликом обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа, приоритетно спроводе превентивне мере заштите у складу са својим надлежностима. Надлежности ових органа утврђени су истим законом, па су одредбом члана 11. утврђене надлежности МУП-а РС, који, између осталог, координира рад са свим субјектима система заштите и спасавања по питањима организације, планирања, припреме и спровођења мера и активности превенције и смањења ризика, заштите и спасавања (тачка 5.), организује систем осматрања, обавештавања, раног упозоравања и узбуњивања на територији Републике Србије (тачка 6.) и припрема и спроводи безбедоносну заштиту (члан 11. тачка 8. закона).

Правилна примена наведених законских одредаба подразумева да Република Србија, преко надлежног сектора МУП-а, врши испоруку противградних ракета, обучава и финансира накнаду за рад стрелаца и даје дозволу за дејство противградних станица у случају ванредних ситуација и елементарних непогода (градоносни облаци), па у случају штете настале овим штетним догађајима, тужена Република Србија јесте одговорна и у обавези да исту накнаду оштећенима, применом члана 35. Устава РС, члана 172. ЗОО и цитираним правилима и начелима Закона о ванредним ситуацијама.

Основано се ревизијом указује да је одредбама Закона о локалној самоуправи ("Сл. гласник РС" бр.122/07) одређено да општина организује заштиту од елементарних непогода, па би за проузроковану штету насталу дејством елементарних непогода могла одговорати и општина, али како се ради о штети за коју одговара више лица, то је у питању њихова солидарна одговорност, у смислу члана 206. ЗОО, у ком случају оштећени има право избора од кога ће захтевати испуњење, односно у конкретном случају накнаду настале штете (члан 414. ЗОО), што је тужилац и учинио подношењем тужбе у овој правној ствари само против тужене Републике Србије. Сходно изнетом, указивање тужене о постојању одговорности општине, може бити од значаја само у евентуалној регресној парници између Републике Србије и општине, али не и у парници по тужби оштећеног против једног од солидарно одговорних штетника.

На основу изнетог, Врховни суд налази да је правилно побијаном одлуком утврђено да тужена Република Србија јесте пасивно легитимисана и тиме у обавези да тужиоцу накнади штету насталу на пољопривредним културама, услед дејства елементарне непогоде, изазване градом и олујним ветром.

Међутим, одредбом члана 192. став 1. ЗОО, прописано је правило о подељеној одговорности, по коме оштећени који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду. То у конкретном случају значи да је и тужилац, као оштећени, био у обавези да предузме одређене мере ради спречавања или смањења штете коју могу да изазову градоносни облаци и град, с обзиром да је реално претпоставити да у току године може доћи до ове врсте непогоде и изазивања штете на пољопривредним културама. Уколико то (тужилац, као оштећени) није учинио, штетник одговара само у делу који тужилац (оштећени) својим радњама није могао спречити. Како поред противградних ракета постоје и други, савременији и ефикаснији начини одбране од града, које може предузети и сам пољопривредни произвођач, правилна примена материјалног права захтева утврђење чињенице да ли је тужилац предузео одговарајуће мере заштите од града и мере умањења штете, те у зависности од тога да ли и у ком проценту постоји његов евентуални допринос настанку материјалне штете, имајући у виду да је тужена обавезана да насталу штету тужиоцу накнади у целости (део за који није обештећен).

Зато је Врховни суд укинуо нижестепене одлуке и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење да би се утврдиле наведене битне чињенице од којих зависи обим, односно висина тражене накнаде штете. У поновном поступку, првостепени суд ће употпунити чињенично стање имајући у виду примедбе из овог решења, а потом, правилном применом материјалног права донети нову и закониту одлуку.

На основу члана 416. став 2. ЗПП Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић,с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**